

Redacțiunea, Administrațiunea și Tipografia:
BRAȘOVU, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Serviciul nefrancat nu se primește. Manuscrisurile nu se returnează.
Birourile de anunțuri:
Brașov, piața mare, Târgul Inului Nr. 30.
Inserate mai primesc în Viena R. Mosse, Hasenstein & Vogler (Otto Mas), H. Schalek, Alois Herndl, M. Dukes, A. Oppelik, J. Donenberg; în Budapesta: A. V. Goldberger, Eckstein Bernat; în Frankfurt: G. L. Danbe; în Hamburg: A. Steiner.
Prețul inserțiilor: o serie garmond pe o colônă 6 cr. și 80 cr. timbru pentru o publicare. Publicări mai dese după tariful și învoială.
Reclame pe pagina a III-a o serie 10 cr. v. a. s. 50 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI

ANULU IV.

„Gazeta” este în fi- care și.
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 2 fl., pe șase luni 6 fl., pe trei luni 3 fl.
N-rii de Duminecă 2 fl. pe an.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
N-rii de Duminecă 8 franci.
Se prenumără la toate oficiile poștale din țară și din afară și la dd. colectorii.
Abonamentul pentru Brașov:
a administrațiune, piața mare, Târgul Inului Nr. 30 etagiul I: pe un an 10 fl., pe șase luni 5 fl., pe trei luni 2 fl. 50 cr.
Cu dusul în casă: Pe un an 12 fl., pe 6 luni 6 fl., pe trei luni 3 fl. Un esemplar 5 cr. v. a. s. 15 bani. Atât abonamentele cât și inserțiunile sunt a se plăti înainte.

Nr. 151.

Brașov, Joi, 9 (21) Iulie

1892.

Brașov, 8 Iulie v.

Agitațiunile unguresci în contra Românilor continuă în dimensiuni totu mai mari. Pentru a slăbi impresiunea, ce a trebuit să-o facă asupra străinătății seltăbăteciile sevărșite de ei la Turda, Arad și Șimleu, presa ungrăscă de toate nuanțele a început să ne denunțe dilnică când cu una, când cu alta, prezentându-ne ca pe totu atâți „trădători de patriă” și „răsvătătorii în contra ordinii de stat”.

Asemeni insulte și calumnii am avut noi încă de-a îndura multe din partea adversarilor noștri și de aceea nici nu ne potu surprinde așa de multu; ele sunt numai o continuare a lozincei de pe timpul faimosului „vânătoru de soboli” Tisza, care ca și unu scamatoru scia să scotă la ivelă, *à la minute*, când unu „trădătoru”, când unu „irredentist”, când unu „daco-român”, cu care să se producă înaintea șovinistilor maghiari.

De aceea, repetăm, nu ne potu surprinde acuzările și calumniile de adă ale presei ungrăscă. Pe lângă toate astea însă eram îndreptu să presupunem, că după ce politica exclusivismului de rasă a d-lui Tisza a fostu continuată cu atâta succesu de urmașulu său Szapary, și după ce prin decretarea atâtoru legi monstruoase și nefavorabile nouă li-a succesu, la aparință celu puțin, a ne strivi la părete și a ne face imposibilu pentru unu viitoru mai apropiat, aveam totu dreptulu, dicem, să credem, după toate acestea, că adversarii noștri se voru mulțumi, decă voru pute să-măntină încă pentru câtuva timpu în poziția, ce au ocupat-o, și se voru feri ca de focu, de-a mai ațita spiritele, car și așa suntu pline de amărăciune.

Ei, dér îngâmfarea adversarilor noștri politici a fostu multu mai bine nutrită și astădi a ajunsu să fiă multu mai mare, decătu ca să-și mai potă găsi margini. În locu de-a se mulțami în liniște, fără de a mai face multă gălăgiă cu rezultatele problematice de până acuma ale politicii lor funeste, ei vinu să ne facă dăilele și mai amare, începându pe totă linia nouă agitațiunii în contra noastră și dându-ne lecțiuni de „patriotism”.

Și în ce constau aceste lecțiuni de „patriotism”? — În huiduirea și prigonirea tuturor acolora dintre noi, cari într-unu modu său altulu își manifestă nemulțumirea. Dovedi despre acēsta ni-s-au datu în dăilele acestea destule, dintre cari cea mai recentă este fapta „cavalerăscă” a fișpanului dela Arad, despre care raportăm mai josu.

Oricare ar fi părerea adversarilor noștri asupra conceptului „patriotism”, procederea lor este nu numai greșită, ci și periculoasă. Patriotismulu nu se va pute cultiva și întări nici-odată prin terorism și violență, ci numai prin blândete, dreptate și libertate adevărată.

Acēsta ar trebui să o scie corifeii politici ungr și să nu mai umble a amări inimele locuitorilor nemaghiari de sub stăpânirea lor cu suspiționări, învinuiri și calumniări răutăcioase, cari nu potu contribui decătu numai la înăsprirea raporturilor dintre poporele patriei și la sguduirea temelioru statului.

CRONICA POLITICĂ

— 8 (20) Iulie.

Foile ungrăscă, fără deosebire de coloră politică gemu de agitațiunii în contra Românilor. Și agitațiunile acestea

iau dimensiuni așa de mari, încatu nu se rușineză a trata pe Români cu cele mai murdăre epitete. În șovinismulu lor foile ungrăscă mergu așa departe, încatu scriu la adresa regatului român articolu într-unu stilu umflat și plinu de veniulu jurei și alu răsbunării. Așa „Budapesti Hirlap” dela 16 Iulie pune cestiunea pe tărâmulu de luptă cu arma, dicendū: „In contra atacurilor esterne noi ne apărăm în timpu de răsbuiu cu armata”, ca și când deja s’ar fi declarat un răsbuiu. Diplomația noastră, continuă aceeași foie, pōte avē mijloce coercitive, față cu cei ce se pōrtă în modu necuviincios; în răsbuiu batemū armate prin a noastră armată și cine pōte asigura României victoria? Er decă ea (România) mână lucrurile până acolo, încatu cestiunea devine internațională, atunci ea trebuie să se și rezolveze. Decă învinge România, atunci ea să înființeze Daco-România, căci nu vomu putē-o oppri; dér decă învingemū noi (Ungaria) atunci o se ne îngrijimū, ca atacurile României nici-odată să nu se mai repleteze; acēsta vomu putē-o ajunge forte ușor: decă vomu anexa România. — Mai puțin diplomatic, dér cu mai multă obraznicie scrie „Magyar Hirlap”, dela 19 Iulie, care dice, că deja ori ce încercare de a se lua mēsuri de precauțiune față cu „agitația” română, este întârziată, și timpul împăciuirii a trecut. Poporul fanatisat, continuă numita foie, începe a se împotrivi autorităților ungrăscă, așa că gendarmii sunt siliți a folosi arma. Pentru împăciuire și linistire acum trebuie să baionete și glonț, judecător și temniță... Chiar și cele mai „moderate” elemente din patriă sunt pline de ură contra statului, ca și cei mai fanatici. La timpul său era destul decă urmăriam pe câțiva agitatori, adă însă trebuie persecutată rassa (română) întregă. Mai interesantă e, că „Magyar Hirlap” ilu pune în șirulu „agitatorilor” români, chiar și pe regele Carolu dicendū, că începându dela el până la cea din urmă colibă românăscă din regatulu român,

adecă 6 milioane de Români, ard de ură și răsbunare contra Maghiarilor. Totu numita foie aduce scirea, că „Valahii” din Abrud, sciindū, că merge la exercițiile de arme batalionulu 19 de vânătorii, ce staționază acolo, vestescu în public, că cu ocazia tērgului de țeră voru percurge orașulu cu musica în frunte, cântându cantece de ale lui Horia, Cloșca și Iancu. Decă autoritățile voru cuteza a oppri acēsta, atunci, — asigură „Magyar Hirlap” — Valahii voru du josu firul telegrafic și voru ucide în modu tiranū pe locuitorii ungr din oraș — Eță prin ce minciuni și calumnii miserabile ațita presa maghiară contra Românilor. Agitându astfel contra noastră, nu scimū, dēu, unde vomu ajunge,

Unu corespondent alu foi „Neues Wiener Tagblatt” a avut dăilele trecute unu interviu cu ministrulu Szapary, pe care numita foie ilu publică în formă de articolu. Vorbind despre viitoru sesiune dietală, Szapary dise, că ea va fi deosebită în importanță pentru politica maghiară, fiindcă îndată după încheierea budgetului se voru pune la ordinea dăilei proiectele pentru reforma administrației. Noile proiecte voru fi modificate, însă voru cuprinde aceleași principii ca mai înainte. Și fiindcă proiectele aceste sunt de mare importanță pentru viața de stat a Ungariei e de doriță, o a doreții administrației de stat să se lupte pentru votarea nouelor proiecte. Decă partida națională va sprigini aceste proiecte, succesulu e sigur, decă însă nu, atunci se voru ivi mari greutăți. Sperăză însă d-lu Szapary, că partida guvernamentală, fiind la locul ei, va învinge ori ce piedec. — Vorbind despre raporturile cu Austria, Szapary dise, că-i servese de cea mai mare mulțumire împrejurarea, că în Austria au dispărut aproape de totu curentele anti-maghiare. Majoritatea Reichsratului simpatizează cu națiunea maghiară, ba chiar și opoziția constatătoare dintr’atâtea elemente politice divergente, simpatizează cu Ma-

FOILETONULU „GAZ. TRANS.”

(2).

O despărțire.

după Ed. Sylvin.

II.

Armand Vernier era fiulu unei soră a d-nei Malaise și Celestine era fiica unui frate alu d-lui Justin; căsătoria acestora din urmă cu altă soră a d-nei Malaise, constituia singura legătură de rudenie, care îi unia. Nici d-lu Justin, nici d-na Malaise, văduvi de multă vreme, n’aveau moștenitori. Armand și Celestine, orfanii din copilărie, cădură în sarcina lor: unchiulu Justin trebui să îngrijescă de educația unei tinere fete, er mătușa Malaise de aceea a unui băiat. Cu tōte, că până aici se certaseră deja de vro optu său nou or, ei să împăcară îndată. Unchiulu Justin propuse un schimb bunei sale inimice: elu va creșce, în locul ei, pe nepotulu său, er dēnsa se va ocupa de nepōta lui. Mātușa Malaise acceptă în grabă și strigă, transportată de bucurie: „La timpul îi vom însura!”

Armand Vernier fū crescutu la li-

orurile prin urmare, se petrecu în ordine. Totulu se urmă cum se întâmplă de obicei în cea mai bună societate: îi se recomandă tinerei fete a desprețui totulu, ce se obișnuese a admira la unu tineru. Nu este ore acesta cel mai înțeleptu modu de a pregăti o unire canică? Pentru a completa acēstă educație prevădătoare, d-lu Justin și d-na Malaise erau chiar persoanele ce trebuia.

Unchiulu Justin, vechiu notar în exercițiulu sarcinei sale întrebunțase un mare scepticismu. De când își vënduse studiulu său, pentru a trăi în orașulu său natal, elu își modificase judecata. — Religiuinea său politică, dicea elu, sunt amușări ale spiritului, ele potu însă deveni bole. Nimicu nu este adevăratu, decătu numai natura.

Intr’o di, dise aceste cuvinte înaintea d-nei Malaise. Dēnsa însă nu vedea de locu lucrurile cu aceeași ochi, ca vērulu său, fiindu cu totulu aplecată spre divinitate. Nu există nici o materie, ce pōrtă călugării pe vestminte (scapular), din care dēnsa se nu posedă vreun specimen, său vreun isvor miraculos, din care să nu fi conservat o prețioasă st-

Pe lângă tōtă evlavie sa însă, ea nu ar fi mai voit să vedă pe nepotulu său făcându-se preot și pe nepōta ei călugăriță, ea urmărea cu încăpăținare ideia de a-i căsători. În realitate ea nu credea, că nepotulu său fusese destul de bine crescut. Dēnsa își propusese odată, ca să așeze pe Armand la Iesuiti; unchiulu Justin însă, esprimându-și atunci dorința de a relua la sine pe nepōta lui, — mătușa Malaise nu mai insistă de locu.

Veni timpul când Armand Vernier părăsi liceulu și Celestina Justin conventulu. Unchiulu trăia în viața liberă a studentului, cealaltă — fata — fū atașată de d-na Malaise la nenumeratele ei exerciții de pietate. Armand, dispus a se deslega de legăturile usate ale doctrinelor oficiale, devine ceea ce s’a obișnuit a se numi: unu liberu cugetător. Spiritu distinsu, elu urcă cu ajutorul științei înălțimile filosofiei seculului său, însă sub influința juneții și a unui caracteru ardentu, opiniunile sale apucară fără scirea lui pe o cale netolerantă.

Verșora sa, cum o numea elu pe Celestina, nu își schimbă decătu locuința, esindu din conventu, pentru a merge să

trăiescă pe lângă mătușa Malaise. Mare parte din casele din orașele franceze din provincii erau mai bine apărate în contra contagiunii spiritului publicu, de cum au fostu vre-odată bătrânele bastille ale vechiului regim: fanatismulu, ignoranța, obstinațiunea, prejudițiile formau în jurulu lor șanțuri și ziduri, peste cari nu se putea trece. Când picșii comandau garnisōna, aceste fortărețe respingeau asalturile.

Credincioșele au unu modu nu mai puțin seltăciu de a înțelege virtutea și credința: ele sequestrază de bună voie fetele pentru a depărta dinaintea ochilor lor ori ce obiectu susceptibilu, după voia lor de a deștepta idei, de cari chiar ingerii ar putē roși.

Unchiulu Justin fuse decu, pe câtu era posibil, depărtat de casa mătușei Malaise și Celestina nu putu decătu din timpu în timpu respira aerulu din afară pe care-l aducea elu cu sine. Imaginațiunea sa negăsind alte estremeități de câtu religiunea, acēsta se precipită în ea lesne și iute; ea se acomodă cu alimentele, pe cari le află aici, își fabrică unu ideal puțin cam pueril, care îi părea sublimu în lipsa unui punctu de comparație.

ghiarii. Dacă se întâmplă, că une-ori câte-un deputat austriac vorbesce în Viena contra Ungariei, aceasta nu trebuie să se considere ca o impregiurare tragică, fiindcă toate partidele din Austria, care țin să fie considerate de serioase, sunt amice ale Ungariei. — Cu privire la petrecerea lui Bismarck în Viena și la împrejurarea, că doi trei dintre magnații Unguri au luat parte la căsătoria lui Herbert Bismarck, Szapáry dăse, că aici nu poate fi vorba de amestecul politicii maghiare în afacerile Austriei. Au luat parte la nuntă fiul contelui Iuliu Andrassy, der ei au făcut-o din stimă față cu amicului sincer al tatălui lor. Greșesc acela, care credă că cercurile politice ungurești simpatizează cu Bismarck. Excancelarul de fier e netăgăduit un mare bărbat de stat și are merite pentru Germania, der pentru Ungaria acesta nu poate fi cauză de-a demonstra în favoarea lui Bismarck. O astfel de demonstrație nici că s'ar pute întâmpla, fiindcă acesta ar întâmpina resensu la toți factorii politici din Ungaria. *Ungaria este fidelă și strinsă lipită de Germania* prin alianța, pe care o voese inima și capul „națiunii“, er din această urmăz logio, că de aci înainte Ungaria nu mai poate simpatiza cu Bismarck. — Fînd vorba de situația politică generală Szapáry e de părere, că judecă greșit aceia, care din schimbarea situației politice interne a Angliei, deduc o schimbare în situația politică europeană. Cred, dăse Szapáry, că situația nu se va schimba. Cele trei puteri europene centrale se alipesc cu fidelitate „probată la alianță și prin această asigură pacea, care nici odată n'a fost mai tare ca acum, când au dispărut de pe scenă orecari neajunsuri diplomatice.

Pressa franceză și cestiunea română.

La „Republique Francaise“ scrie următoarele în numărul său din 4 Iulie 1892.

Regatul Ungariei este în timpul de față teatrul unei agitațiuni naționaliste, care tinde a deveni așa de serioasă, ca și agitațiunea cehă din Austria. Noi voim a vorbi despre conflictul secular între Români și Unguri, care se pregătesc a intra într-o nouă fază.

Românii din Ungaria constituiesc o grupă etnică foarte importantă, fiindcă ei sunt în număr de trei milioane contra șese milioane de Maghiari; restul supușilor coronei Sf. Ștefan se compune din Germani, Croați, Sârbi și Ruteni într-o proporțiune de așa încât totali-

Inima tinerei fete se asocia la visele spiritului ei, care merita o nutrire mai bună de câtă chimerele mătusei Malaise; și puțin, câte puțin, printr'un misticism inconștient, ea lunecă într-o credință mărginită și exclusivă. Este o impresiune, de care orecerul femeesc nu se lapădă ușor. Zimbetul se stinse de pe buzele Celestinei, vivacitatea naturală, mușcătore și nebună, făc loc unei lăncețelii bolnăvicioase; deja ea pronunțase cuvântul de vocațiune religioasă. Acesta fusese ca un fulger pentru mătusa Malaise. Buna femeie, nevoindă ou nici un preț, ca nepotul ei să piardă o bună partidă, se împacă cu unchiul Justin și îi declară, că momentul a sosit pentru a căsători pe tineri.

Armand fuse de ourëndu numit ca profesor; propunerea d-nei Malaise fu primită cu bucuria de către unchiul Justin. Anunțarea căsătoriei schimbă cursul ideilor tinerei fete; ea trecu la viața reală și în tumultul preparativelor, un fel de neliniște o cuprinse.

Armand, ca și Celestina, nu au făcut nici o obiecțiune. Acestă căsătorie era un lucru convenit, așteptat fără răbdare, însă considerat, atât de unul, cât și de celalalt, ca inevitabil. Ce-

tatea elementelor nemaghiare din regat întrece cu mai bine de un milion de indiviți elementali pur maghiari. Acești Români din Transilvania și Bănat, care speră, că vor ajunge la o viață națională în imperiu, au fost pur și simplu anexați la regatul ungar prin „Ausgleich“ din Noevre 1866, care a consacrat dualismul austriac și l'au supus sub exclusivă autoritate maghiară, în virtutea celebror cuvinte rostite odinioară de d-lu de Beust către Franciscu Deak: „Țineți-vă hordele vóstre și noi ni-le vom ține pe ale noastre“. Ei, cea dintău grijă a Ungurilor a fost, de a încerca maghiarisarea acestor „horde“ și de aci s'a născut situațiunea de care se plânge astăzi populațiunea română. Compatrioții lui Kossuth, Görgey și Klapka au uitat, ce suferințe au avut odinioară ai lor, atunci când s'a inaugurat în Transilvania un regim de opresiune, pe cari patrioții Români l'au suportat de atunci nu așa de ușor, fiindcă un simplu lanț de munți, Carpații, îi separă de frații lor liberi, care îi susțin în speranțele lor, și în revendicațiunile lor.

Și, de fapt, e sigur, că aceste revendicațiuni apar legitime: Astfel, legea electorală în vigore îi exclude în același chip și dela dreptul de votare. Regatul este, în adevăr, împărțit în două zone, una maghiară, unde votul este universal, și alta română, unde li-se cere alegătorilor un cens de 25 fl. Nouă din zece părți a populațiunii române nu sunt în stare să plătesc acestă imposit și prin urmare nu sunt reprezentate în parlamentul din Pesta. În același timp Români sunt excluși în mod sistematic din funcțiunile publice de toate rangurile, ceea ce a cauzat un proletariat intelectual foarte curios, căci se găsesc în orașele cele mai mici doctori în drepturi, ca simplii copisti la notarul său primarul maghiar al comunei. Ba ce e mai mult, este interzis de a susține școle românești pe cheltuiela locuitorilor... tot asemenea și copiii, în vârstă de trei ani, sunt obligați a urma la școlile maghiare de copii, unde nu li-se propune limba lor maternă. Urmând aceluiași principiu, presa română este suprimată și diarele române sunt interzise.

Astăzi, situațiunea s'a agravat, din care cauză Români din România au îmbrățișat pe față cauza compatrioților lor din Ungaria. Colecte s'au făcut în tot regatul pentru a susține campania transilvană; diarele la care sentimentul național este însușit, sunt tipărite în sute de mii exemplare și răspândite

lestina vedea fără a-i dispăce, figura deschisă a vărului ei, privirea sa drăpă și sinceră, risul său sonor, vocea lui mișcătoare o turburan fără a-i dispăce; adese-ori ea se simțea cuprinsă de dorința nebună, de a-i apuca mâinile lui, de a alerga împreună cu el și de a-și amesteca risul ei cu al lui. Educația clericală avuse grijă să stingă flacăra obstinată, care atât de natural ar fi străbătut ochii ei albaștri și lipsiți încă de surisul lor sincer. În această față grațioasă încoronată de un păr des blond, spiritul de viață se forța să isbuconască în mișcări vesele; însă o expresiune de violență reprimă aceste mișcări de revoltă.

Înainte de căsătorie, mătusa Malaise nu le lăsa logodiților nici o ocaziune de a și schimba cugetările lor, de a și interoga inimele lor, de a și face confidențe mutuale; unchiul Justin, fără a aproba acestă rigorism, nu era de loc îngrijat, el în visurile sale vedea pe această tineră fetiță cu capul plecat pe umărul acestui fecior cu barba și părul brun, el salută, în această părchiă, o visiune a juneței și compta pe natură.

Și căsătoria se făc.

(Va urma).

cu grămada de emisari în țările române de dincolo de Carpați; în fine, în 26 Iunie studenții din Bucuresci au organizat o imosantă manifestațiune anti-maghiară. Acestă manifestațiune a luat un caracter internațional de tot particular, prin aceea, că notabilitățile politice de toate partidele au luat parte oficială. Deasemenea furia e viuă la Pesta, unde se cere dela guvernă măsuri energice și o acțiune decisivă în Bucuresci. Acest conflict, se speră, că se va liniști; der, pe înocetul, în Ungaria însăși, diferendul s'a transplantat pe strade. În Arad, locul de frunte din comitatul însemnat din valea Mureșului, s'a văcut mai er alaltăer cum Unguri și Rmâni și aplanau cërta lor prin loviri sângeróse.

Este timp, de a pune capetă acestei iritațiuni, și noi nu ne indoim, că Ugurii cu generositatea (?) lor naturală nu vor întârzi de a acorda Românilor aceste revindicațiuni, care sunt întemeiate.

Or cum va fi, agitațiunea naționalistă n'odată n'a fost așa de viuă, ca în momentul acesta în Austro-Ungaria. Pangermaniști austriaci, Cehi, Sloveni, Români, Ruteni, Croați și Sârbi voiesc autonomia și cauză legitime îngrijiri succesorilor lui Metternich și Beust, și în ora această critică, monarchia voese să și modifice în mod radical sistemul ei monetar și să contracteze nouă împrumuturi. Situațiunea internă a statelor triplei alianțe nu este de invidiat.

Felix Leseur.

Lista contribuțiilor

pentru repararea pagubelor cauzate prin devastările și seltăteciile dela Turda, Șimleu și Arad.

În urma apelului nostru au mai intrat la administrația „Gazetei“ până aci următoarele sume:

	fl. cr.
Din Deva: dela d-nii F. H. Longin 10 fl.; Al. Moldovanu 5 fl.; Dr. Al. L. Hosszu 5 fl. Mai mulți amici 10 fl. Suma.	30 —
Transportul din nr. 142 al „Gaz. Trans.“	433 90
Suma totală	463 90

SCRILE ȚILEI.

— 8 (20) Iulie.

Adunarea generală ordinară de primăvară a Comunității de avere s'a ținut în Caransebeș în 3 (15) Iulie. La ordinea țilei erau 18 obiecte, care sub conducerea vicepreședintelui, Ilie Curescu, s'au desbătut cu obiecivitate și aprópe toate hotăririle s'au luat cu unanimitate de voturi. Fóia diecesană din Caransebeș înregistrează cu deosebită bucurie propunerea d-lui avocat Titu Hațeg, ca să se pună la dispozițiunea comitetului deocamdată suma de 10.000 fl. pentru ridicarea industriei în lemnărit, prin care măsură se intenționează ameliorarea bunăstării poporului, numai puțin și esplotarea mai intensivă și mai spornică a pădurilor. Reprezentanții au fost cu deosebire satisfăcuți acind, că de basă a acestei întreprinderi s'a luat desteritate industrieșilor noștri, care sub conducerea vre-o câtorva mături dibaci, vor avé să producă tot felul de edificii complete economice din lemn, apoi furci, greble, lopeți, suluri, scări etc. Un altă moment de însemnătate a fost alegerea noului comitet, chiamat de a conduce în decurs de 6 ani de țile sörtea Comunității de avere. S'au ales: Ilie Curescu președinte, căpitanul în pensiune Iova Popoviciu vicepreședinte, apoi ca membri ordinari ai Comitetului: Mihai Popoviciu protopresbiter în Orșova, Patriciu Drăgălina și Iancu Pirtea ca supleuți: Iuliu Musta, Iancu Moater, Lujanoviciu și Novacoviciu, cestu din urmă cu majoritate de voturi.

—x—

Funcționari români destituiți. Sesorie din Arad lui „Egyetértés“, că viceșpanul Szathmáry a pornit cercetare disciplinară și a destituit din post pe toți acei membri din primăriile comunale, care au subscriș adrese de aderențe la memorandum. — Va să dăcă, nu e glumă. D-lu Szapáry dăca mai țilele trecute în dietă, că nu va descărca tunurile contra vrăbiilor (a opoziției maghiare), er acum ilă vedem punend în mâna pașalelor din comitate sbiciul persecuțiunii contra bieților funcționari români de prin comune, fără de-a ține sémă, că cumetrii săi din dietă și din pressă calcă de sute și mii de ori mai gravă constituția șile țării, când agitază turbat contra unei naționalități.

—x—

Biroul de pressă al ministeriului de interne unguresc comunică diarelor din Pesta, între altele, următoarea caracteristică notiță: E peste măsură interesantă împrejurarea, la părere bagatelă, der în fond foarte însemnată, că membrii familiei Mocsonyi, despre cari se părea, că ar fi voit să duă într'un văgaș mai moderat cestiunea română, acum au pășit cu 300 fl. în rëndul acelor contribuitori, care în sensul colectei deschisă în „Gazeta Transilvaniei“ contribuesc sub următorul titlu: „Lista contribuțiilor pentru repararea pagubelor cauzate prin devastările și seltăteciile dela Turda, Șimleu și Arad.“

—x—

Fóia oprită. „Magyar Hirlap“ aduce scirea, că fóia română, „Gazeta Economului“ din Șiria, a fost oprită din partea autorităților de a mai apăre, fiindcă făcea politică și „agita“ contra maghiarismului, fără a fi depusă cautiune. — Mare „bravură“ au făcut organele guvernului...

—x—

O declarațiune. D-lu Cl. Raicu, preot în Cohalmă, ne rógă cu stăruință să-i publicăm următoarea declarațiune: „St. D-le Redactor! În nr. 130 al prețitei „Gazete“ a apărut o corespondență din Făgăraș cu data 4 Iunie v. o., subscrisă de „Sciebine“. Subscrisul, în 7 și 8 Iulie n. am petrecut în Făgăraș pe la scaunul vicarial în afaceri oficiose de ale noastre preotesce. Toamai ocaziune binevenită spre a mi-se presa indicii în scopu de rėsbunare, ca și când eu aș fi fost auctorul citatei corespondențe. Pentru ca dușii în rėtăcire să se desamăgescă, te rog binevoescă a mă denunța publice, dacă sunt eu autorul corespondenței din cestiune.“ — Cine se interesă de curentul diaristicii, ar fi putut afla, că anonimul „Sciebine“ a scris mult în altă diară, și prin „Gazeta“ nu l'am văcut până acum. — Clemente Raicu.

—x—

Afacerea Zappa. Moștenitorii lui Vangelie Zappa, cum și statul român, au făcut apel în contra sentinței trib. Ialomița prin care s'a irfiintat sequestru judiciar asupra averii lui C. și V. Zappa, pentru motivul, că tribunalul nu trebuia să confunde ambele averi. Procesul s'a fixat a se judeca la Curtea de cassă în ziua de 7 Iulie.

—x—

Tinerimea studiosă din Curticiu invită la petrecerea de văr, ce se va arangia în Curticiu, în grădina ospătării centrale, la 19 (31) Iulie 1892, spre ajutoarea elevilor sëraci dela școlile din Curticiu. Comitetul arangiator: Sever Ișpravnic, președinte; Justin Miron, secretar; Ignat Ursu, cassar; Nic. Mădăni, Coriolan T. Miron, I. Bulboca, L. Huss, L. Fülöp. Intrarea: 1 fl. de persoană, 2 fl. de familie. Inceputul la 8 ore sėra. Suprasolvirile se vor chita în public. Invitarea la provocare are a se arăta.

—x—

Centenarul Savoiei. Un banchet de 2000 tacămuri s'a dat la Paris pentru a celebra centenarul anexării Savoiei la Francia. Mai mulți miniștri au luat parte. D. Floquet, președintele ca-

merei, a rostită un discurs. El a dăruit, ca Savoia s'a unită de bună voie cu Franca în 1792; a fost separată de ea prin violență, apoi pentru a se uni din nou de bună-voie mai târziu. Această experiență arată, că istoria are revanșe, ce trebuiesc a se aștepta, a le prepara și merita.

—x—

Invitare. Adunarea generală a departem. XVI (Sălagianu-Chioran) al Asociației transilvane, și a Reuniunii femeilor române sălăgiene se va ține la Bobota în 1 August, st. n. În seara acelei zile va fi petrecere cu joc, al cărui venit curat se va adăuga la fondul școlii de fete din Șimleu, susținută prin Reuniunea fem. r. s. Prețul de intrare pentru o persoană 1 fl., pentru familie 2 fl.

Prin acesta este invitată cu onoare întreg publicul românesc a participa la această sărbătoare națională, și încât nu se va da banchet prin întreprinderi străine, on. familii sunt rugate a se prevedea de-acasă cu trebuințele pentru mâncare. De beuturi și ouartive va fi îngrijit: *Comitetul de primire.*

—x—

Rușii lăudați de un preot francez. Foaia clericală franceză „Autorité” scrie, că într-una din zilele trecute preotul Garnier a predicat în biserica Sf. Roccus și în decursul predicii dăse următoarele: În Rusia mai mult de 40,000,000 oameni suferă de tifo, tifus și coleră. C'o rublă, adică cu 2 franci și 50 centime poți trăi un om o lună. Câți Francezi nu pot da 20 fr. și 50 cm. și câți nu pot să dea de două ori, de zece ori, de o sută de ori mai mult? Să ne aducem aminte, că Rusia ni-a scăpat mai de multe ori de război și că ea este singura și fidelă noastră aliată. Dacă Rușii sunt șismatici, totuși ei sunt oameni evlavioși și se poate vedea pretutindeni, că ei se întorc la biserica catolică de care au fost botezați odinioară....

—x—

Musica orășenească, va cânta Vineri seara la 8 ore pe promenada de jos.

—x—

Aetna. Din Catania se telegrafiază, că la 17 c. erupțiunea a fost mai puțin activă în timpul nopții, dăr nisec bloouri mari sunt asvârlite de crater și o mare cantitate de vapori; șgomotele sunt mai mici și mai ușoare. Curentul de lavă a distrus mai multe case și o pădure de castaui. Nisec comitete de ajutor s'au constituit.

—x—

Expoziția de femei. Din Paris se anunță, că federația franceză a instituțiilor feministe stăruiește cu mare zel pentru organizarea unei expoziții feminine cu ocazia expoziției din Chicago. În fruntea comitetului însărcinat cu lucrările pregătitoare se află d-ua contesă Horace de Choiseul.

—x—

Concert. Musica orășenească va da mâine seară un concert în grădina hotelului „Pomul verde”. Se va cânta piesa „Der Traum eines Reservisten”. Începutul la 8 ore seara.

—x—

Monumentul celui mai mare mergător pe jos. La Iekaterinoslav s'a ridicat deunăci un monument unui om care Labuchi, care se crede a fi fost cel mai mare mergător pe jos din câțiva esistați. El a murit la vârsta de 34 de ani, și în scurta sa viață, a străbătut pe jos Rusia, Caucasul, Siberia și China; a umblat în total 42,000 de verste, adică mai bine de nouă mii de mile. Monumentul reprezintă pe Labuchi cu sacul pe spate și cu un baston în mână și poartă inscripția: „A străbătut pe jos 42,000 de verste și a vizitat 252 de orașe.”

bólelor, ce provin din cauza unei rele și slabe mistuirii.

Prețul unei cutii 1 fl. Se expediază în toate zilele cu rambursă postală prin farmacistul A. MOLL, furnizorul curții c. și r., Viena Tachlauben 9. În farmaciile din provincie se se ceră anume preparatele lui MOLL, provădate cu marca de apărare și subscrierea sa.

Raportul

societății de lectură „Andrei Șaguna” din Sibiu.

(U r m a r e.)

Despre activitatea societății în anul expirat.

I. Activitatea societății ca atare.

A) În general. Societatea și-a ținut ședința sa de constituire sub prezidiul d-lui directorul Ionu Hanna la 15 Septembrie 1891, constituindu-se în modul următor: **President:** Dr. Daniil P. Barcianu prof. sem; **Vice-president:** Nicolau Vătășan, cl. a. III; **Redactor:** Romu Verzea cl. a. III; **Notari** pentru corespondințe: Ioan Șut cl. a. III; **notari** pentru ședințe: Ioan Georgea, cl. a. II; **Bibliotecari:** Isia Enescu, cl. a. II; **Vice-bibliotecari:** Nicolau Runcoen, ped. a. I; **Controlor:** Aureliu Giuca, cl. a. III; **Cassari:** Valeriu Arseniu cl. a. I. **Membri în comitet:** Aron Flucoș și Petru Iuga, cl. a. III; **Ilie Ciuruga și George Tătaru** cl. a. II; **Ilariu Chendi și Ioan Cupșa**, cl. a. I. (observăm că acest din urmă depărtându-se din seminar, s'a substituit prin Iacobu Șteflea, cl. a. I); **Ioan Nicora**, ped. a. III. (părăsind seminarul a fost ales George Crivățu, ped. a. III); și **Ioan Meșianu**, ped. a. II.

Astfel constituită, societatea a ținut pentru pertractarea afacerilor sale 22 ședințe. Dintre acestea 1 a fost de constituire, 16 ordinare și 5 extra-ordinare, parte literare, parte administrative, parte mixte, după cum s'a ivit necesitate; 16 au fost conduse de d-lu president Dr. D. P. Barcianu prof. sem., 5 s'au ținut sub prezidiul vice-prezidentului Nicola Vătășan clericu a. III. Afară de acestea, societatea a mai ținut o ședință festivă în presara zilei S-lui Andrei, al cărui rezultat a fost un venit curat de 80 fl. 27 or. adăuși la fondul societății. În cele 22 ședințe s'au adus cu totul 53 concluse, cari toate s'au executat, afară de Nr.ii 19 și 177, cari numai în parte s'au putut executa.

Numărul membrilor societății cu finea anului prezentă a fost de 92, dintre cari 84 ordinari și 8 ajutători; 55 din cursurile cleri cale și 29 din cursurile pedagogice, 8 esteri. Comparând acest număr cu cel din anul trecut, rezultă un minus de 4 membri.

B.) În special. Apețiind activitatea societății mai în special, aceea o putem împărți în literară și administrativă.

a.) **Afaceri literare.** Societatea ca corporațiune literară a discutat 20 lucrări literare elaborate de diferiți membri ai societății. După cuprins 3 au fost din sfera teologiei, 1 de cuprins pedagogic, 1 de cuprins istoric, 9 de cuprins literar și 6 de cuprins poetic. Toate aceste lucrări au fost însoțite de criticele comitetului, 6 unele din ele au fost supuse și reviduiei societății. În urma observărilor critice, 13 au fost admise, 6 s'au respins. Cele primite au fost induse în foia societății „Musa”, din care au apărut 13 numeri. Criticele împreună cu manuscrisurile originale ale operelor se păstrează în arhiva societății. În comparațiune cu anii trecuți, s'a lucrat anul acesta pe terenul literar mai mult, căci numărul operelor este cu 8 mai mare, decât anul trecut.

(Va urma.)

O invențiune în aerostatică.

O ascensiune din cele mai mișcătoare a avut loc Marța trecută la usina Villette din Paris. D. Capazza, care de multă vreme caută să facă să progreseze aerostatica, convocase presa și numeroși prieteni la înălțarea unui *sauteur* ce a inventat și căruia i-a dat numele de *Caliban*.

Era trei ore și jumătate p. m. când inventatorul a procedat la unflarea balonului lui pe care luă însărcinarea să-l spargă în văzduh, între 1000 și 2000 metri, pentru a experimenta *șisul sauteur*.

Sistemul tinerului aeronaut constă într-un parașut așezat sub balon.

Fringhiile multe și lungi sunt fixate de acest parașut. El are douăzeci metri de diametru și aproape șese metri de înălțime. Sub densus se umflă balonul d'asupra căruia se află un cupit legat cu o sforă. Când balonul va fi în aer, Capazza va trage sforă. Balonul va fi rupt de sus până jos și va căde d'asupra nacele. Gazul va umfla atunci parașutul; dăr fiindcă se poate, oa parașutul să se lege la dreapta, sau la stânga, s'a adoptat d'asupra umbrelei un fel de burlan de 70 centimetri de diametru la lasă și 20 centimetri la extremitatea superioară, pe acolo gazul se va scurge încet, fără pericol pentru umbrela, care va trebui să se scobore ușor.

La orele 5 totul era gata. Aerostatul se ridică puțin câte puțin. După calculele făcute de constructor, trebuie ca nacela, să fiă la 35 metri de balon. Capazza, forțe energice, comandă. El se sue în nacela pe când aeronautul Pila-Panis procedeză la cele din urmă pregătiri.

După acel „lâchez tout” aerostatul se ridică încet, împinsu către nord-est. Lumea aplaudă. Capazza salută. Numărul însemnat de curioși, adunați prin străzile vecine, uimiți de dimensiunea neobicinuită a aerostatului, aclamă pe inventator, care aruncă lestul său pentru a ajunge la o înălțime de cel puțin 1200 metri.

E cincă ore și zece minute. D. Heenegu, care a suportat cheltuelile experienței, se sue în trăsura cu soția sa și pleacă în direcțiunea aerostatului la care totă lumea se uita cu ochiane. La 5 și 15 m., adică 5 minute după plecare, d. Capazza sparge balonul de sus în jos. O emoțiune de nedescris cuprinde mulțimea. Multe dămne au atacuri de nervi, și încep să plângă. Unele ar fi căzut jos, dacă n'ar fi fost reținute de vecinii lor. În aer se plimbă o batistă mare, care se scobore încet spre pământ.

Dăr totul a fost minunat calculat. Experiența e reușită. D. Capazza nu are de cât să se scobore. Ceea ce și face peste 5 minute între Bourget și Bobigny, la Drancy, într-un grâu, cu o iuțelă de 1.33 m. pe secundă. Tărani mulți au alergat acolo, aplaudând pe inventator și ajutându-l să pună parașutul în nacela.

Acum cu acest succes nioi un balon nu va mai pleca fără parașutul lui Capazza, și dacă balonul *Iupiter*, care a plecat săptămâna trecută din Havre și nu se știe nimio despre densus, ar fi avut un asemenea *sauteur*, nu s'ar fi perdat.

După cum se vede, progresele aerostaticii sunt mari.

„Societatea Transilvania”.

Societatea Transilvania, are vacantă cu începerea dela 1 Octomvre 1892 un stipendiu în sumă de lei 1600 anual în aur. Acest stipendiu este destinat pentru studii literare la o academiă din străinătate. Pentru ocuparea lui se publică concurs.

Sunt admisi la concurs numai Românii tineri de peste Carpați, fiă din Transilvania, fiă din părțile Ungariei, fiă din Bucovina.

Doritorii de a-lu obține, vor arăta cererile lor în scris către comitetul Societății Transilvania. Bucuresci, strada plantelor 24/46, cel mult până la 25 August st. v. a. c. și le vor însoți de următoarele acte:

1) Certificatul de botez. 2) Certificatul, că a terminat liceul și că a depus bacalauriatul (maturitatea). 3) Certificatul de paupertate 4) Să se ia îndatorirea în scris a se conforma dorinței exprimate în art. 4 din statute, adică, de a-și aplica cunoștințele câștigate în partea locului și în fine 5) Să-și ia îndatorirea, ca la termenul fixat în programa academiiei, ude vor fi tri-

mișl, să-și facă neapărat esamenale, obținându titlul academic.

Neîndeplinirea acestei îndatoriri atrage după sine pierderea stipendiului.

Comitetul.

SCRIRI TELEGRAFICE.

(Serviciul biurolui de cor. din Pesta.)

Budapesta, 20 Iulie. Foaia oficială publică două autografe prea înalte, în urma cărora lui Wexlerle i s'a luat conducerea provizorică a ministerului de comerț, 6r *Bela Lukacs* a fost numit ministru de comerț. Szapary și Lukacs vor pleca după ameză la Ischl.

Tanger, 20 Iulie. Trupele Sultanului amenință pe creștin.

Sofia, 20 Iulie. Tribunalul de război a condamnat la marte pe Milarov, Propow, Georgiew și Karavelow, pe 6 i a achitat. Ceilalți au fost pedepsiți cu închisore.

NECROLOG. D-lu I. Cioplea, protocolist și expeditor la sedria orf. în Clușiu, anunță marte fiului său *Iosif Cioplea*, întâmplat la 15 Iulie n. c. în etate de 11 ani. — Fiă-i țărna ușor!

DIVERSE.

Rentăcios. Într-o societate un tăr își lauda forțe mult cunosința sa de omni. „Spre exemplu” susținea el între altele: „eu dela prima vedere știu, ce gândesc alții despre mine!” O damă îl întrerupse dicându: „Asta de sigur, că va fi pentru D-ta forțe neplăcut!”

Măni. „... Mișelul se vină îndată înăuntru!” Soția: „Dragă și așa ești forțe iritat!” **Bărbatul:** „Lasă-l să vină înăuntru, pentru ca apoi să-l arunc afară!”

El și ea. Ea: „Așa, numai acum la 4 ore dimineța vii acasă — n'am putut dormi de loc!” — El: „Nioi eu n'am dormit de loc!”

Nou abonament

la

„GAZETA TRANSILVANIEI”.

Cu 1 Iulie 1892 st. v.

s'a deschis nou abonament.

la care invităm

pe toți amicii și sprijinatorii foiei noastre.

Prețul abonamentului

Pentru Austro-Ungaria: pe trei luni 3 fl. pe șese luni 6 fl., pe un an 12 fl.

Pentru România și străinătate: pe trei luni 10 franci, pe șese luni 20 franci, pe un an 40 franci.

Abonamente la numerele cu data de Duminecă:

Pentru Austro-Ungaria: pe an 2 fl., pe șese luni 1 fl.

Pentru România și străinătate: pe an 8 franci, pe șese luni 4 franci.

Abonarea se poate face mai ușor și mai repede prin mandate postale.

Administrațiunea

„Gazetei Transilvaniei”.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Gregoriu Maloru.

Dr. Sterie N. Ciurcu

Viena, IX Pelikangasse 10.

Cabinetul de consultațiune cu celebritățile medicale și cu specialiștii dela facultatea de medicini din Viena.

Consultațiuni și prin corespondență.

O specialitate austriacă. Experiențele de mai mulți ani arată, că *Praxifuril-Seidlitz* ale lui Moll se probază ca singure leucitoare a tuturor.

Cursul la bursa din Viena

Table with financial data from the Vienna stock exchange, including gold prices, interest rates, and various securities.

Table listing bank shares and interest rates, such as 'Acțiunile băncii de credit ungar.' and 'Valbeni împărătesci'.

Table titled 'Cursul la borsă din 20 Iulie st. n. 1892' showing exchange rates for various currencies and commodities.

Table listing interest rates for various financial instruments, including 'Teris. fonc. „Albina“ 6%'.

Unu învățacelu

cu calificațiune, absolutu de școlele capitale normale și se cunoscă și celu puținu o limbă străină și din familiă bună se primesce în Neguțătoria de manufacturî a subscrisului, informațiunî în scrisu seu verbalu.

George Baciu, comerciantu în Orăștie.

890,3—1.

Prafurile-Seidlitz ale lui Moll

Veritabile numai, decă fiecare cutiă este provădută cu marea de apărare a lui A. Moll și cu subscierea sa.

Prin efectulu de leuire durabilă alu Prafuriloru-Seidlitz de A. Moll în contra greutăților celoru mai cerbicoșe la stomachu și pânțece, în contra căreiloru și arelei la stomachu, constipațiunei cronice, suferinței de ficatu, congestiunei de sânge, haemohoidelor și a celoru mai diferite bôle femeesci a luatū acestu medicamentu de casă o răspândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încôce.—Prețulu unei cutiî-originate sigilate l fl. v. a.

Falsificațiunile se voru urmări pe cale judicătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabilu numai, decă fiecare sticlă este provădută cu marca de scutire și cu plumbulu lui A. Moll.

Franzbranntwein-ul și sarea este forțe bine cunoscută ca unu remediu popularu cu deosebire prin trasu (frotatū) alinā durerile de șoldinā și reumatismu și a altoru urmări de rēcēlā. Prețulu unei sticle-originate plumbate 90 cr.

Apă de gură-Salicyl a lui Moll.

(Pe baza de natron Acid-salicilic)

La întrebuintărea dîlnică, cu deosebire importantă pentru copii de ori-ce etate și adulți, asigurăză această apă de gură conservarea sănătôsă și mai departe a dîntiloru. Prețulu sticlei provădute cu marca de apărare a lui A. Moll 60 cr.

Trimiterea principală prin

Farmacistulu A. Moll, c. și r. furnisoru alu curții imperiale Viena, Tuchlauben 9. Comande din provinciă se efectuează dîlnicu prin rambursă postală.

La depozite se se cēră anumitū preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.

Depozite în Brașov: la d-nii farmaciști Ferd. Jekelius, Victoru Roth, Fr. Kellemen și Ed. Kugler, precum și la D. Eremia Nepoții, J. L. & A. Hesshaimer și Jul. Hornung & Teutsch.

804—17.

Nr. 321—1892.

889,3—2

CONCURSU.

Pentru ocuparea postulu de învățatoru adjunctu la școlă reuniunei grănițareșci din Cujirū, comitatulu Hunedôrei, pre lângă unu salariu anualu de 300 fl. v. a. apoi cvartirū în edificiulu școlii și lemnele de focu necesare, prin acēsta cu terminulu până la 7 Augustu st. n. a. c. se escrie concursu.

Reflectanții au sē-și trimită suplicele instruate cu tôte documentele prescise la:

Comitetulu administratoru de fondulu și școlele de reuniune a foștiloru grănițeri, din regimentulu românū I.

Sibiu, 18 Iulie 1892.

Mersulu trenurilor

pe liniile orientale ale căii ferate de stat r. u. valabilu din 1 Mai 1892.

Large railway schedule table with multiple columns for routes (Budapesta-Predealu, Predealu-Budapesta, etc.), train numbers, and departure/arrival times.

Nota: Numerii încuadrați cu linii grôse însemnăză orele de noapte.